

Asia: VN/7555/2021

**Valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta ja valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta**

Lausunnonantajan lausunto

**Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Suomen luonnonsuojeluliitto toteaa asiasta seuraavaa:

**ASETUKSEN MUUTOKSET**

Asetuksen muutokset ovat lähinnä teknisiä.

Kuitenkin 34 §:ään tulee lisätä velvollisuus ilmoittaa välittömästi onnettomuudesta myös onnettomuuden vaikutusalueen kunnille sekä kunnan ja valtion ympäristö- ja terveysturvaviranomaisille sekä toimittaa kuukauden kuluessa tehtävä raportti myös näille.

- Perustelu: Näin tulee toimia muissakin ympäristöonnettomuuksissa. Nämä asiat ovat ilmeisiä myös Kinnin onnettomuuden perusteella, ks. alla.

9 §:n muutosdokumentissa kerrotaan seuraavaa:

"Kuljetuksen suorittaja ja liikkuvan kaluston kuljettaja. Esitetään pykälän 3 momentin viimeisen virkkeen poistamista. Kuljetuksen suorittajalla on vaatimuksia, jotka hänen tulee täyttää ottaessaan lähtöpaikalla vaarallisia aineita kuljetettaviksi. Muutettavaksi esitetyssä 3 momentissa todetaan, että 1 §:n tarkoittamat velvollisuudet on soveltuvin osin täytettävä rahtikirjojen ja muiden asiakirjojen

perusteella tarkastamalla silmämääräisesti vaunu ja kontit sekä tarvittaessa kuorma. Momentin toisella virkkeellä todetaan, että velvollisuudet katsotaan täytetyiksi, jos tarkastukset suoritetaan kansainvälisen rautatiejärjestön (UIC) antaman määrelehden 471-3 kohdan 5 mukaisesti. Määrelehti 471-3 kohta 5 on kumottu saman sisältöisellä teknisellä ratkaisulla IRS 40471-3 kohta 5 (IRS, International Railway Solution). RID:n kohdan 1.4.2.2.1 mukaan tarkastusvaatimusten täyttämiseksi voi käyttää teknistä ratkaisua IRS 40471-3 kohta 5, mutta se ei ole velvoittava. Tästä syystä ehdotetaan viimeiseen virkkeen poistamista. Valtuus pykälän muuttamiseen on VAK-lain 13 §:ssä."

Ehdotamme, että pykälään korjataan uusi määrälehti IRS 40471-3 kohta 5 ja lisäksi todetaan "tai muun vastaavan EUn tai vastaavan tasoisen valvovan viranomaisen hyväksymän menettelyn mukaisesti."

- Perustelu: Alalla on pystytty toiminaan standardin mukaan ja siitä luopuminen voisi heikentää turvallisuutta, toisaalta mahdollisen standardin jälleen muuttumisen varalta voitaisiin mainita vastaava standardi, joka olisi EU tai valvovan viranomaisen hyväksymä.

## KINNIN ONNETTOMUUDEN OPIT VAARALLISTEN AINEIDEN KULJETUKSESSA

Asetukseen liittyvien ohjeiden muutoksien lisäksi olosuhteissa on tapahtunut toinenkin muutos. Kinnin liikepaikalla Mäntyharjulla tapahtui seisomaan jätetylle vaarallisen aineen säiliöjunalle onnettomuus 7.4. 2018. Jarrukengät pettivät ja juna valui päätypuskimeen, niin että yksi vaunu suistui ja rikkoutui. Vaunussa oli 61 tonnia MTBE-kemikaalia, josta 35 tonnia valui maastoon ja vesistöihin. Päästö aiheutti vesistön ja pohjaveden pilaantumista, joiden seuranta jatkuu ilmeisesti edelleen, sekä ainakin vapaaehtoisia korvauksia. Kooste tiedotteista on netissä: <https://www.ely-keskus.fi/manttyharju>

Onnettomuuden seurauksena VAK-lainsäädäntöä tarkistettiin mm. ratapihojen ja autokuljetusten tilapaisten säilytysalueiden turvavallisuutta.

## YMPÄRISTÖRISKIT PINTA- JA POHJAVESISSÄ

MTBE ei ole vaarallisin aine ja huonommalla onnella päästö olisi voinut olla suurempi. MTBen ympäristölaatunormiksi on määritetty Tanskassa 10 mikrog/L2.

Ks. <https://www2.mst.dk/Udgiv/publications/2014/01/978-87-93026-94-0.pdf>

Vuotanut 35 tonnin määrä johtaisi siten laskennallisesti normin ylityksen 3.5 miljardissa vesikuutiossa. Tämä tarkoittaa, että onnettomuudet pystyvät pilaamaan pienvesiä, järviä ja vesistöalueita. Aine voi myös pilata sedimenttejä tai/ja olla biologisesti kertyvä.

Pohja- ja juomaveden normit ovat vastaavan suuruisia. Erityisesti pohjaveden pilaantumisen riski on helposti pysyväluontoinen ja pilaantumisen korjaaminen kallista, vaikeaa tai mahdotonta. Lain mukaan pohjavettä on kaikki maa- ja kallioperän vesi. Pohjaveden suhteen riskikohteita ovat vedenottokäytössä oleva pohjavesialueet.

Kinnin onnettomuuden merkitystä ympäristövahinkona ei ole julkisuudessa kuvattu ja todennäköisesti myöskään täysin ymmärretty

#### KEMIKAALIEN KULJETUKSELLE TARVITAAN EDELLISTEN PERUSTEELLA

- 1) alustava kuljetusten suurimpien riskien kartoitus valtakunnallisesti
- 2) laajempi suunnitelmien ja ohjelmien SOVA

Alustava kartoitus olisi välittömien riskien hallintaan ja laajempi arviointi:

- 1) Kattava ympäristöriskiarvio ekologisestikin ympäristövaarallisten aineiden kuljetuksista

- kuljetusten määrä, kuljetettavien aineiden laadut, vaaraominaisuudet, vesivaikutukset, terveys- ja muut ympäristövaikutukset ja kuljetusreitit
- välivarastoinnin lisäksi myös mahdolliset onnettomuudet ja vuodot kuljetuksien aikana
- ympäristövaara ei edellytä kemikaalin vaaralliseksi luokittelu
- myös jätteenkuljetusten vaarat on huomioitava
- Terrafamen muun kaivannaisteollisuuden kemikaali- ja tuotekuljetukset

- 2) Keinot riskien vähentämiseksi esim.

- kaluston ja väylien kunnon sekä kuljetusreittien riskit
- niiden varsilla olevat riskialueet
- toimet riskialueilla mahdollisen onnettomuuden nopeaksi hallitsemiseksi

Lisätietoja: Erityisasiantuntija Jari Natunen 044-21 00 453

Veistola Tapani  
SLL